

عنوان مقاله:

تاملی بر نگرش احسان طبری در بازخوانی تاریخ ایران باستان

محل انتشار:

دو فصلنامه جستارهای تاریخی، دوره 13، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسنده:

شهناز حجتی نجف آبادی - 'گروه ایرانشناسی و تاریخ، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه میبد، میبد، ایران.

خلاصه مقاله:

روایت مارکسیستی از تاریخ ایران در حدود دهه های ۴۰ تا ۵۰ ه.ش تحت تاثیر ظهور مکتب تاریخی مارکسیستی در شوروی بود که تاریخ ایران را در درون چارچوب های نظری- مفهومی مارکسیستی روایت می کرد. احسان طبری نه در هیئت یک مورخ، بلکه به عنوان یکی از مهم ترین تئوریسین ها حزب توده می کوشید تا تاریخ ایران باستان را متناسب با دیدگاه های حزبی و در راستای اهداف سیاسی اش بازخوانی نماید. این نوع بازخوانی، واجد چند خصلت پراهمیت است: نخست اینکه وی ادوار تاریخ باستانی ایران را بر اساس منطق فکری-مفهومی مارکسیستی و مطابق با فرماسیونهای پیشنهادی مارکس صورت بندی می نمود، دوم، اینکه به تناسب مختصات نظام اجتماعی ایران، خصال فرماسیونهای اجتماعی تاریخ این دوره را نه یکدست، بلکه ترکیبی می دانست، سوم، ثنویت مزدیسنايي را در قالب پیش نمونه ای از دیالکتیک مارکسیستی تحلیل می نمود، چهارم، نگرش ستایش آمیز توام با رویکرد انترناسیونالیستی نسبت به حوزه های اجتماعی فرهنگی جامعه ایران باستان داشته است. پرسش پژوهش حاضر در مورد چگونگی نگرش تاریخی احسان طبری نسبت به تاریخ باستانی ایران است. یافته های پژوهش حاکی از آن است که طبری تاریخ ایران باستان را در چارچوب نظری-مفهومی ویژه ای که مبتنی بر منطق مارکسیستی و ماتریالیسم دیالکتیک بود، روایت می نمود این طرز روایت همراه با سویه هایی از تفاخر به میراث فرهنگی و یا درواقع امر ایجاد تلفیق و آشتی میان بنیان های ضد ملی گرایانه مارکسیستی و وطن پرستی یا وطن دوستی غیرشوینیستی بود. در این پژوهش، با رویکردی تحلیلی، نگرش تاریخی احسان طبری نسبت به تاریخ باستانی ایران مورد واکاوی قرار خواهد گرفت و تلاش می شود تا مختصات این نگرش تاریخی و عوامل موثر بر شکل گیری آن به پرسش گرفته شود.

کلمات کلیدی:

احسان طبری، تاریخ ایران باستان، نگرش تاریخی، منطق فکری-مفهومی مارکسیستی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1557148>

